

Tabulka č. 2 Charakteristické znaky skupin s odlišnou mírou obliby čtení a matematiky

	1.	2.	3.	4.
	Mají velmi rádi čtení	Nemají rádi čtení	Mají velmi rádi matematiku	Nemají rádi matematiku
děvčata	62 %	26 %	48 %	54 %
chlapci	38 %	74 %	52 %	46 %
alespoň jeden z rodičů vysokoškolák	34 %	21 %	26 %	26 %
nízký socioekonomický status	1 %	2 %	1 %	1 %
vysoký socioekonomický status	29 %	13 %	20 %	19 %
jednička z českého jazyka	54 %	28 %	44 %	43 %
jednička z matematiky	61 %	45 %	62 %	41 %

Tabulka č. 2 uvádí vždy dvě krajní skupiny žáků dle obliby čtení (žáci, kteří mají velmi rádi čtení – skupina 1, a naopak ti, kteří čtení rádi nemají – skupina 2) a matematiky (žáci, kteří mají velmi rádi matematiku – skupina 3, a žáci, kteří matematiku rádi nemají – skupina 4). Ve sloupci příslušejícímu každé ze čtyř skupin můžeme vyčíst podíl žáků této skupiny dle pohlaví, podle podnětnosti rodinného zázemí a podíl jedničkářů v rámci skupiny.

Již z popisné tabulky charakteristik těchto skupin, které vyjadřují spíše oblibu či neoblibu jednotlivým předmětům (matematice a čtení), jsou patrné souvislosti mezi pohlavím či rodinným zázemím a oblibou předmětů. Je zřejmé, že mezi skupinou žáků, kteří mají velmi rádi čtení, výrazně převažují děvčata (tvoří téměř dvě třetiny žáků této skupiny), ve skupině žáků s oblibou matematiky je podíl žáků dle pohlaví vyrovnaný (převaha chlapců je jen nepatrná). Zajímavý je také poměrně vysoký podíl žáků, kteří nemají čtení nebo matematiku rádi, přestože z nich mají jedničku.

Vztahy mezi sociodemografickými charakteristikami žáků a jejich mírou obliby předmětů (a to platí obecně i pro další afektivní nebo postojové škály) jsou však mnohem slabší než vztah sociodemografických charakteristik a výsledků žáků v testech.

Při další podrobnější analýze jsme sledovali, jaké jsou charakteristiky škol, jež mají vliv na snižování podílu žáků, kteří nemají rádi daný předmět, a na posilování pozitivního vztahu k předmětům (matematice a čtení). Výsledky regresní analýzy ukazují, že faktory související s lepším vztahem žáků ke čtení jsou tyto: učitel s delší praxí, pravidelné využívání školní knihovny, žáci dostávají více domácích úkolů. Významnou roli pak hraje sociální složení třídy. Obliba matematiky (pokles odpůrců matematiky a nárůst žáků, kteří mají matematiku v oblibě) je větší tam, kde učitel zadává pravidelně domácí úkoly, a tento vztah je výrazně silnější než v případě čtení. Obdobně i zde platí vliv rodinného zázemí žáků. Naopak se nepotvrdila souvislost s délkou praxe učitele.

4.3 Závěr

Rozvoj pozitivních postojů žáků ke vzdělávání a k jednotlivým vyučovacím předmětům je jedním z klíčových cílů vzdělávání. Nechceme pouze, aby žáci uměli počítat a číst s porozuměním, ale usilujeme i o to, aby to dělali s chutí, viděli v tom smysl a dále se sami rozvíjeli. Je důležité, abychom u žáků vzbudili vnitřní motivaci k učení, která je základem pro jejich další (sebe)vzdělávání. Mezinárodní výzkumy a předložená analýza dokládají, že přestože postoje českých žáků na 1. stupni ZŠ k matematice a ke čtení nepatří k nejhorším, existuje významná skupina žáků, kteří mají k těmto předmětům negativní vztah, v některých případech dokonce i navzdory svým dobrým výsledkům. Výzkumy dále ukazují, že se vztah